

“తనకి తెలిదేటుండమ్మగోరూ?”

అస్సటాల్లో సేర్కుకోవాకి పెద్ద డాక్టరు బాబూ, మందులివ్వవాకి పిన్న డాక్టరు, మడిసి తానే ఉండి సూట్లాకి ఓర్పు బోయిలూ, వంతులోరిగా ఎప్పుడికందిండాడు ముందే గుంజేసుకోగా, మా వరసాచ్చి మాపుం నాలుగురాళ్లు కళ్ల సూడ్లవంటే... మడిసి నచ్చిపోయినప్పడే తల్లీ! నానడిగిందే తెక్కువ కాదు; నలుగురంటటాలేసుకోవాల” వినయంగా చేతులు కట్టుకుని చెబుతున్నాడు శవాల మోసే తోటి శారదతో.

“నరేలే. కాసిండి!” నిర్లిప్తంగా అంది శారద.

నలుగురు తోటిలూ సాయంపట్టి శ్రీనివాస్ ఖౌతికకాయాన్ని హాస్పిటలు గేటు దగ్గరికి చేర్చారు. ఆమె వరులో మిగిలిన రెండు పదులూ తీసి వాళ్లకిచ్చింది.

వాళ్లు వెళ్లిపోయారు.

* * *

“... ధరలన్నీ మా నెడ్ల పిరవైపోనాయి తల్లీ!

మేళాంతో ఎదురు కల్రల సాలకాడి మీన మడుసులు మోసుకెల్లాంటే... రెండొంద తొడ్డి!

పిన్నకారు మీన తోలుకెల్లి అగ్నేట్టెయాలంటే నూటయాభయపుద్ది!

అయన్నీ ఎందుకు? సొల్పంలో నాగేయ మంటారా, మా సొర్నోహనం, అదే తల్లీ, మా తోపుడుబండి మీన నాగేత్తాం. వంద రూపాయలు సాగ్గీలవుతాయి.

ఎలగెల్లినా, మళ్లీ చాటికాడ ఖర్చులు వీయే! నెప్పుడమ్మా తొరగా! మా కేరే బేరాలండాయి!”

కారాకిల్లి నవుల్తూ ఏవేవో చెప్పకు పోతున్నాడా వ్యక్తి. దెసికి పెడవి విప్పని శారద నూటిగా వాడి కళ్లలోకి చూసింది. వాటిలో బాలి అన్నది ఎక్కడా లేదు. బిడి కాల్యకుంటూ అతి సునాయాసంగా చెబు తున్నాడు. అమె కళ్లలో ఏంగ్రహించాడో మళ్లీ అన్నాడు.

“నెప్పొంది మా ధరమం గాబట్టి నెప్పొను. ఈ బట్టె పద్దతులియ్యేనమ్మా! నూస్తావుంటే లుంబు డారు నాగా నేదు. ఒక మాటినుకోండమ్మగోరూ: తనరి పీనుగ నేనుకుని నీ వూరెక్కారనుకుంటే మాత్తరం అవనా సార్లీలు ... ? ఇంతకి డబలింగూ,

అవ్వసరి జిలిపోడు

మానస

డబలింగుకి డబలింగూ అయిపోతాయి కదమ్మా!

అంతుకే తనకన్నీ బోధ సేశాను.

అయితే, మరికోమాట కూడా నేక పోలేదు తల్లీ!

మడిసి దక్కనేడుగా అని మునిసిపాలిటో ళ్లకి పీనుగ నొగ్గేసి కూడా ఎల్లిపోతూంటారమ్మా కొంతమంది ధరమ పెబువులు. సీ...సీ! సొప్పొద్దూ...; అలగ మునిసిపాలిటోళ్ల కొగ్గేసిన పీనుగ పాట్లు కుక్కలు కూడా పడవు తల్లీ! పందేళ దారా నూసి, ఏ నారిలోనో ఈడ్పుకెల్లి, యాడో పెంటల్వొ కప్పెట్టెత్తారు.

మరికోమాట...

ఈశ్లే ఎదవలనుకుంటే... ఈళ్ల జేజెమ్మిల్లాంటి అలగా జాతోళ్లు కూడా కానుక్కూ సుంటారు మాయమ్మా! దమానం నేసేత్తా మని, పొత్తిక్కీ పరక్కీ బేరవాణ కుని, పీనుగ

నట్టుకుపోయి, ముప్పీల్ల కమ్మెత్తారు! అనా కొడుకులు చెంటరు చెంటర్వో ‘దిక్కు నేనోడు బాబూ! అనోధోడు బాబూ! నచ్చి పోనాడు బాబూ!’ అంటూ అడుక్కుని, సేతులు మార్చి, సేతులు మార్చి, వోసన తగలంగానే ఏ కాలమాడో ఒగ్గేసి పారిపోతారు. నా మాటేటి తమకి నమ్మకం నేకపోతే నిశారించియ్యండి తల్లీ! పీనుగుల్ని మోసే వాళ్లమే గానీ... మావాడ నిజాయితీదమ్మ గోరూ! ఆలోచించుకోండి.

“సందేర్వెపోనాదని మాతం దిగులమా కండి. రేతైరై నా, పొగులై నా మా సార్లీ లొకటే...; నేసేవని ఒకిటే!”

* * *

అంతసేపూ మాన సముద్రంలో మునిగి పోయిన శారదలో కదలిక ఏర్పడింది.

ఆ కదలికతో ఖూలోకంలో పడేసరికి మళ్లీ నిస్సహాయమైన అల్లచనలు ఆమెను

లెక్కలు - లెక్కలు

మామూలు మనిషి ఏ కొండవాయిలో నైనా డిసెంబరు పూవులు (వయొలెట్లు) పరిచినట్లు కనిపిస్తే కోపి, అందమైన గుత్తి తయారు చెయ్యాలనుకుంటాడు. అదే భూగర్భ శాస్త్రవేత్త అయితే అక్కడవేలలో జింక్ (త్వంతినాగం) వున్నదంటాడు. సోనియట్ విజ్ఞాన పరిషత్తు ప్రధానాధ్యక్షులు, భూగర్భ శాస్త్రవేత్త అయిన డా. అలెగ్జాండర్ కార్నిన్ స్కీ సోదర శాస్త్రవేత్తలమందు ఒకచిత్రమైన ప్రశ్నతెచ్చారు "భూగర్భ శిలా నిర్మాణ స్వరూపాన్ని, భవిష్యత్ కాలాన్ని మొక్కలు సూచిస్తాయా?" ఇవిజ నిధులను తెలుసుకోవడంలో మనుష్యునికి తోడ్పడగల అనేక వృత్తాలు యీ వేళ తెలుసును. జియోబోటని అనే శాస్త్రమే పరిణతి పొందింది.

జిప్సోఫిటా అనే మొక్క భూమిలోని రాగి గనులను చూపుతుందని కట్టవనే శాస్త్రవేత్తలు నిరూపించారు. అల్యాయ్ మండలంలోని ప్రాచీన గనులలో ఆ మొక్క కనిపించింది. ఓన్—కాపెర్ పొయ నేలలో జిప్సమ్ వునినని చూపుతాయి. పొట్టి నెర్రీ, ముళ్ల చీచేపొదలునున్న రాంపున్నట్లు తెలుస్తున్నాయి. హానీకుత్ మొక్క బంగారం, వెండి వున్న చోట్ల పెరుగుతుంది. వారనప్రదే వంటి చెట్లు కొన్ని చోట్ల చాలా ఎత్తుగా పెరుగుతాయి. కొన్నిచోట్ల గిడజబారివుంటాయి. నేలలో బరోన్ మొక్కవ తక్కువ వుండడం వలన యిది తటస్థిస్తుంది భవిష్య నిధుల సమీపంలో కొన్ని మొక్కలలో కొన్ని మార్పులొస్తాయి. ఎడారుల్లో ఆకాంత

ఫ్లియమ్ అనే ముళ్ల మొక్క పెంకురంగు పువ్వులు పూస్తుంది. కాని దాని పువ్వులు తెల్లగా వుంటే గంధకం హెచ్చుగా ఉంది, అక్కడి నేలలో అవి అర్థం. చాల మొక్కలు తామే భవిష్యత్తు కూడ తెడతాయి. వాటికాండాల్ని ఎండబెట్టి ఎంతో విలువైన పదార్థాలు వానినుంచి తీయవచ్చు. మొక్కలో రాగ్, జిప్సమ్, గంధకాల్ విశేషంగా కనిపిస్తే అవి పుష్కలం ఆహారాలు దండీగా ఉన్నాయని అర్థం. ఏదో లోహంతో కూడిన ఆహారాన్ని బీర్లం చేసుకోగల శక్తి మొక్కకుంది. అందుచేత ఆ మొక్క చచ్చి పోయినప్పుడు తాను కూడబెట్టిన పదార్థాన్ని తిరిగి నేలకే ఇచ్చేస్తుంది. జంతువులూ అంతే. ఆ విధంగా బొగ్గు, నూనె, రాగి, ఇంకా అనేక ఉపయోక్తవస్తువుల నిధులు విచ్చుకుంటున్నాయి.

వేధించ సాగాయి. చీకటి పడిపోతోంది. ప్రతిక్షణం ఒక శూలమై తన్ను పొడిచేస్తున్నంతగా కుమిలిపోసాగింది.

మనిషి బలకడనికైనా డబ్బే; పీచుగని సాగనంపడానికైనా డబ్బే! సరిగ్గా అదే లేదు తన దగ్గర.. బ్యాగు తెరిచి చూసింది. రెండు రూపాయల లోపు చిల్లర.

చేతులు చూసుకుంది. బోసిగా ఉన్నాయి. అవి ఇప్పుడే కాదు; ఎప్పుడూ బోసే! కాకపోతే ఎడమ చేతికి ఉండల్సిన వాచిమాత్రం మందులకోసం క్రితం రోజున మరో చెయ్యి నలంకరించింది అర్థిస్టిక్ గా మెళ్ళో మెదిలేది తళతళలాడే గొలుసు మాత్రమే; తెగ నమ్మినా పదిరూపాయలు రావు దానికి

కనీసం తోపుడిబండిమీద సాగనంపడానికి కూడా నోచుకోలేని తన నమర్దత. ఉన్న ఖరీదైన గుండె ఆగినా తే? తనకా అద్దె పట్టం కూడానా? ప్లూచికి వచ్చే దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేకపోయింది శారద. కళ్ళు వర్షధారలైపోయాయి.

"నెప్పండమ్మా! మా కనకలేరే బేరాలిండా. ఒక్కతానే కూసోనాకి ఈలవదు మాకు."

కళ్ళలో నీళ్ళతోటే తలెత్తి చూసింది శారద. అప్పటికే కొంతమంది జనం ఆమె చుట్టూ మూగి ఉన్నారు. చోద్రం చూస్తున్నట్టు చూసే ఆ జనాన్ని చూసి కుంచించుకుపోయి మళ్ళీ తల దించేసుకుంది శారద.

"బాధ పడకమ్మా! మనం నిమిత్తమాత్రం" అంటూ ఒణికి పోతున్న స్వరంతో ఆప్యాయంగా ఓదార్చ ప్రయత్నించి

అదృష్టం జారిపోదు

చిన ఓ కంఠధ్వని విని మళ్ళీ తలెత్తి అటువైపు చూసింది శారద.

మూడతలుబగ్గ శరీరం... తెల్లగా ముగ్గులా పండిపోయి జుట్టు. చేతికర్ర ఊతా! ఇవాళో రేపో అన్నట్టు ఉన్న వయసు మళ్ళిపోయిన ఓ వృద్ధుడు సానుభూతిగా ఆమెవైపే చూస్తున్నాడు.

'ఏడవక, ఏం చెయ్యమంటారు బాబూ!' అన్నట్టు దీనంగా చూసింది శారద ఆ వృద్ధుడివైపు.

అమె కళ్ళలో ప్రస్ఫుటమౌతున్న ఉద్వేగాన్ని గ్రహించిన ఆ వృద్ధుడు, 'వదువుకున్న దానిలా కనపడుతున్నావు. నీకు అర్థం కానిదేముంది? అడుగడుగునా దుర్భరమయ్యే పరిస్థితులకి ఓర్పుతో, సహనంతో ఎదురు నిలిచి, జీవనాన్ని సాగించి అతిసిపోయే మనిషి ఈ రోజుల్లో చావులోనే సుఖపడుతున్నాడమ్మా! బాధపడకు. ఏదీ మన చేతుల్లో లేదు. మనిషి బ్రతికినంతకాలం ఎలా సుఖపడ్డాడనికాదు; ఎలా సుఖవెట్టేమన్నదీకాదు; ఎలా దాటిపోయాడన్నదే చూసుకోవాల్సిన మాయదారి రోజులివి. మనం బ్రతికినంతకాలమూ చెయ్యలేకపోయినా ... కనీసం మట్టిలో కల్పిపోయేటప్పడైనా, జీవి ఆత్మ శాంతించేట్టు చెయ్యడం మన ధర్మమమ్మా! దహన సంస్కారం మన సంస్కారాల్లో గొప్పది తల్లి! బాధపడి పయోజనం లేదు. ఆలస్యం చెయ్యకు. నీ తండ్రిలాటివాడ్ని. నా చేతనైన సహాయం చేస్తున్నాను, కాదన

కమ్మా!" అంటూ ఐదు రూపాయలనోటు ఆమె చేతిలో పెట్టి గిరుక్కుమని వెనుదిరిగాడు.

హఠాతుగా జరిగిన ఈ సంఘటనకి నిస్తాణయై కొయ్యదారిపోయిన శారద, కొన్నిక్షణాల తరువాత తేరుకుని బాపురమనే లోపల, పాములాట ఎంతో ఆనకిగా చూసి, చివర్లో డబ్బులివ్వాలొస్తుందని తప్పించుకున్నట్టు కొంతమంది జారుకోగా, మిగిలిన వాళ్ళ, వాళ్ళకి తోచింది విసిరేసి అయ్యోసాపం! అంటూ నిట్టూర్చి వెళ్ళిపోయారు. శారద చుట్టూ చూసేసరికి... చిల్లర డబ్బులూ, రూపాయిచోట్లా వికటాట్టవసం చేస్తూ కనిపించాయి తన ప్రమేయమే లేకుండా అలా పోగైన ఆ పాతిక ముప్పై రూపాయిల్ని చూసి, ఘేవంగా నవ్వుకుంటూ అనుకుంది. బొమ్మలాడించేవాడు తోలు బొమ్మలకి ప్రాణం పోసి అడిస్తే... నేను ప్రాణముండే బొమ్మనే తోలుబొమ్మచేసి అడించాను. భగవాన్ ఎందుకు నాకి లిక్ష...? కనికరించి నన్నీక్షణంలో అంతం చెయ్యలేవా ప్రభూ...?"

* * * వర్షం లేదుగానీ, దేవుడు లోకాన్నంతా ముంచేసే ప్రయత్నమే చేసినట్టు ఉరుములూ, మెరుపులూ, ఉన్నట్టుండి మనుష్యుల్ని సహితం ఈడ్చి పారేసే ఈదురు గాలులూ! దేదీప్యమానంగా వెలిగే కరంబులై ట్టు మెరుపులతో పోటీ...! చివరికి ఓటమి! ఎక్కడపోయిందో తెలిదు; ఊరు ఊరంతా చీకటి. కటిక చీకటి...!

జీవితం అంటే తియ్యటిదీ, మధురమైందీ

అని మళ్ళీ పెట్టుకుంటున్న అమాయకులు పాపాలలోకి రావడం, పాపం తప్పించి, దాదాపు జన సంచారం స్తబ్ధించి పోయింది ఆ రోడ్డు మీద, అరు గంటలు కాకుండానే! వాహనాల లైట్లకాంతిలో తళతళ మెరు మున్న ఉచిత ధర్మానుప్రతిబింబం 'ఇప్పుడు మనుషులు చంపబడుదురు' అన్న స్పృహకంటాల్ని వాసం చేస్తోంది.

పన్నటి జల్లు ప్రారంభమైంది. ఈదురు గాలిలో చూడిన ఆ జల్లు, ఇంజక్షను సీరంజి లోంచి పిచ్చికారి చెయ్యబడ్డ ధారలా నూటిగా వచ్చి తగులతోంది ఒక్క జిప్సుమనేట్లు...!

“లే, శ్రీనివాస్! లే! వర్షం వడుతోంది” అని తట్టి లేపుతున్నట్టు అప్రయత్నంగా అతని రెండు చేతులూ పట్టుకుని కుడిసిన శారద, మెరుపు వెలుగులో శ్రీనివాస్ నిర్జీవ వదరాన్ని చూసి ఖిన్నురాలై అతని గుండెం మీద వాటిపోయింది.

* * *

“తల్లుకుంటేనే గుండె తరుక్కుపోయే పరిస్థితి తల్లి! పుట్టిన ప్రతిజీవి గిట్టడానికే అన్నది సృష్టి ధర్మమే అని తెలిసినా, నిల పిస్తాము. ఇది మనవల్ల జరిగిందేనేమో అను కుంటూ ప్రమనడతాము. తప్పమూ, ఏడ వకు! శ్రీ వా) అదృష్టవంతుడే అనుకో వాలి. బాధపడకుండా, దాటిపోయాడు!”

శారద నూట్లాడలేదు. నిర్లిప్తంగా డండిపోయింది.

“గుర్చు కలిగించే ఈ పరిస్థితుల్లో నిన్ను ఓదార్చడం అలాఉంది, ఆశ్రయించక

అదృష్టం జారిపోదు

తప్పడంలేదమ్మా! నాకో సహాయం చెయ్య గలవా? జన్మజన్మలకి ఋణపడి ఉంటాను!” మానంగా నిర్లిప్తంగా ఉండిపోయిన శారద ఆశ్చర్యంగా చూసింది అతన్ని.

నిర్మలమైన వదనసే అయినా ... కళ్ళలో ఏదో చెప్పకోలేని బాధ వెనుపులవూతున్నట్టు గమనించింది శారద. రామచంద్రమూర్తి ఎవరో అరగంట క్రితం దాకా తనకి తెలియదు.

నిన్నోయ పరిస్థితులలో ఏదీ తోచక, పరిగెత్తి పారిపోయి ఏ రైలుక్రిందె నా పడిపోదామా అని అనుకుంటున్న సమయంలో “బాధ పడ కమ్మా! నేను చేస్తాను దహన సంస్కారాలు” అంటూ ముందుకి వచ్చాడు. అమె ఆ డక్షణంలో శ్రీరామచంద్రుడే చూసింది అతని ముఖ వర్ణపులో. మానవతా వాదాన్ని త్రోసిపుచ్చక, సోటిమనిషిని అర్థంచేసుకుని మహోపకారం చెయ్యడానికి సంసిద్ధుడైన ఈ మహాత్ముడు నా నుంచి ఆశించే సహాయమేమై ఉంటుంది ... ??? అశ్చర్యంగా చూసింది శారద!

పెల్లడికివస్తున్న దుఃఖాన్ని ఆపుకోవాలని నిష్ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు రామచంద్ర మూర్తి. సాధ్యపడటంలేదు; నోట మాటరాని అతని పరిస్థితి గమనించి శారదే అంది: “నేను చేయగల సహాయమేమిటో? సంశయించకండి, ఏదైనా చేస్తాను ... చెప్పండి మేష్టారూ!” ఆమె అడిగిన ప్రశ్నకి వెంటనే సమాధానం

చెప్పలేకపోయాడు రామచంద్రమూర్తి రెండు నిమిషాలాగి తన్నాడు;

‘ఏం చెప్పమంటావు తల్లి! ఒక్కగానొక్క బంగారుకొమ్మ నా చెల్లెలు రాధ. పెళ్ళై పూర్తిగా సంవత్సరంకూడా కాలేదు. దేవుడింతలోనే చిన్నచూపు చూశాడు. యాక్సిడెంట్లైన బావగారు దాటిపోయినా ఇంత బాధ. డేవాడ్ని కాదేమో...! ‘ఆయుష్షు తీరిపోయింది - దాటిపోయాడు’ అని ఒక్కసారి ఏడ్చి సరి పెట్టుకో గలిగేవాడి!

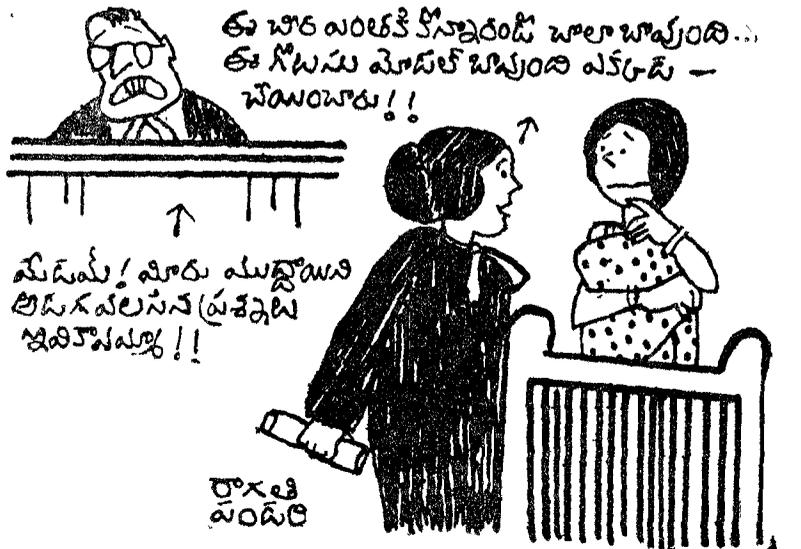
వాసీ జీవితాంతమూ ఇలా కుమిలి పోవాలైన పరిస్థితు లేర్పడాయమ్మా! నైవేద్యంలా రెండు కళ్ళూ తీసేసుకున్నాడు దేవుడు.” ఆ మాట చెబుతున్నపుడు అతని గొంతుకలో బాధ మరింత ఎక్కువైపోయిందేమో కొన్ని డక్షణాలదాకా మళ్ళీ మాట్లాడలేక పోయాడు.

“మాకు అస్తి ఉంది. వోడా ఉంది. అన్ని సుఖాలు ఉన్నాయి; ఒక్క మనశ్శాంతి తప్ప. ఇదమ్మా నా పరిస్థితి. ఈ పరిస్థితు లోనే నేను నిన్ను మరింత మనశ్శాంతికి గురిచేసి ... నీ నుండి సహాయం పొందాలని చూస్తున్నాను. నే నేమిస్తే మాత్రం దానికి బుణం తీర్చుకున్నట్టుతుంది ...? అయినా అడగలేక అడగలేక అడుగుతున్నాను. చచ్చి నీ కడుపున పుట్టి, జీవితాంతం సేవచేసి నీ ఋణం తీర్చుకుంటాను. చెప్పమ్మా! నీ భర్త కంటి పాపలతో నా బావకి దృష్టి ప్రసాదించగలవా తల్లి?” రామచంద్ర మూర్తి రెండు చేతులూ దోసిడిగా చేసి అర్చిస్తున్నాడు.

అ...! ఆ! ఎంత స్వార్థం? ఎంత కుట్ర? అని శారద గొంతుక వించుకుని అరవలేదు. ఆవుననలేదు; కాదనలేదు! అసలు చలనమే లేకుండా ఉండిపోయింది శ్రీనివాస్ భౌతిక కాయాన్ని చూస్తూ!

రెండు నిమిషాలు పైగా, మాటా పలుకూ లేకుండా అలా డండిపోయిన శారదని అనునయంగా ‘చెయ్యలేవమ్మా! నాకు తెలుసు. ఇది త్యాగం కాదు సహారమైన పాపం...! అయినా ఉండబట్టలేక అడిగేశాను. డాక్టరుగారు మరి మరీ ప్రోత్సహించడంతో ఎన్నిలా బాధ పెట్టాల్సివచ్చింది. నన్ను క్షమించమ్మా!” అన్నాడు రామచంద్ర మూర్తి గాడ్డికంగా!

శారద దేనికి సమాధానం ఇవ్వలేదు. అదే మౌనంలో ఉండిపోయింది. సుళ్ళు తిరిగి

పోతున్న ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళలోంచి మసకగా కనబడుతున్న శ్రీనివాస్ భౌతిక కాయాన్ని చూస్తూ గుసపాలు గుచ్చుకున్నట్లు ఘోర్లు పుంది.

మా పెళ్ళికి ఎవరూ ఒప్పుకోలేదు. కులాల వేరని అడ్డుపడి పోయారు పెద్ద వాళ్ళు. అయినా ఒకళ్ళ కొకళ్ళం కావాలనుకున్నాం! అయ్యాం! అయి ఏం సాధించ గలిగాం...? భగవాన్ ఏం తప్ప చేశామని మాకీ క్షమా...?

నిరుపేదననీ, అనాధననీ జాలిపడి చేర దీసి, నా జీవితానికో అర్ధాన్ని సృష్టించిన ఉత్తముడు శ్రీనివాస్! ఆయన్నే తీసుకెళ్లి పోయావు. మేం చేసిన అపరాధం ఏమిటి భగవాన్?

మా కాళ్ళమీద మేము నిలబడ గలమన్న నాడు పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకున్నాం. అలా మేము కోరుకున్నట్టే శ్రీనివాస్ కి ఉద్యోగం వచ్చింది. మంచి రోజులు వచ్చాయి. మా ఆశలు ఫలించాయని నీ నన్నిధిలో ఒకళ్ళ కొకళ్ళమై ఇలా 'హనీమూన్' కని ఊరు విడిచి వందల మైళ్ళ దూరం వచ్చి ప్రకృతిని దాని రమణీయతనీ ఆస్వాదించే... ఈ పరిస్థితుల్లోనా తండ్రి ఆ చిన్నమాపు చూసేది...?

ఆమాయదారి గాస్త్రో ఏం ప్రైటిన్ నాకు వచ్చినా, ఎంతో అదృష్టవంతురాలై ఆయన చేతులమీదే దాటిపోయేదాన్ని. అలాగాక ఆయన్నే తీసుకెళ్లి పోయావు.

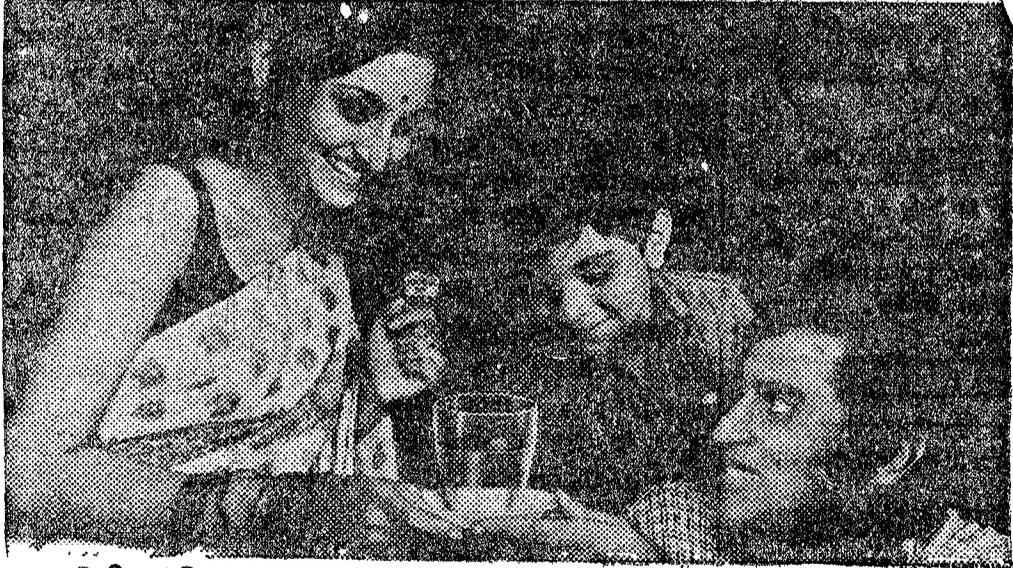
వేవలం ఒక్కరోజులో దాపురించిన ఈ

వ్యాధిని తగ్గించినట్టు తగ్గించి, మరింత ఉద్యతంచేసి మోసంచేసి తీసుకెళ్లిపోయావు. ఇది నికు తగునా భగవాన్!" నిష్కవాయురాలైన శారద చూడలేక చూడలేక నుళ్ళి శ్రీనివాస్ వదలాన్ని తిలకిస్తూ అనుకుంది.

'జీవితాంతం ఒకరికొకరు లోడనుకున్నాం. నాకా అదృష్టం లేకపోయింది. ఈ హటా స్పంఘటన జరక్కపోతే నిస్సంత సుఖపెట్టే దానో నాకు తెలీదుగానీ, నోయిన తరువాత కనీసం అంత్యక్రియలు కూడా జరిపించే స్థిమత లేనిదానైపోయాను. చివరికి నీ శవాన్ని మట్టిలో కలపడానికి కూడా నువ్వే పూనుకోవాల్సివచ్చిందంటే నన్ను జమిస్తానో లేనో శ్రీనివాస్...!

దివ్యజ్యోతుల్లాంటి నీ కంటిపాదలు మరో

విటమిన్లు మరియు ఖనిజములు మీ కుటుంబము యొక్క ఆరోగ్యమునకు ఎంతో అవసరము

వారికి తగినన్ని లభిస్తున్నాయా?

అవి లభించకపోతే, వారికి ప్రతి రోజూ విమ్గ్రాన్ విళ్ళు యివ్వండి. రోజంతా మీ కుటుంబంలోని వారందరినీ ఉత్సాహంగా, శక్తివంతంగా ఉంచేందుకు విటమిన్లు, ఖనిజ పదార్థాలుగల విమ్గ్రాన్ వాడండి.

విమ్గ్రాన్®

వివిధ విటమిన్లు మరియు ఖనిజములుగల విళ్ళు
11 విటమిన్లు + 8 ఖనిజ పదార్థములు

SARABHAI®
SARABHAI CHEMICALS LTD.

© జి.ఆర్. స్క్విబ్ & సన్స్ ఇన్కార్పొరేటెడ్
దారి తెలిస్తే క్రేడ్ మాట్లాడు దిమ్మం
దీని లైసెన్స్ కు ఉపయోగదాతలు ఎస్ఎస్ఆర్.

ఒక విమ్గ్రాన్ మిమ్మల్ని రోజంతా శక్తివంతముగా ఉంచుతుంది

Ghildi-SC-2A/75 tel

40 సం॥ అనుభవం
నరీ బీజన్సు బుక్స్ బీజన్సు
మొదలగు వ్యాధులకు ఆస్పెరిన్
లేకుండా గ్రాంటింగా బాగుచేయబడును
వెల్సెమ్ లక్
ఆంధ్ర కళా
గౌలిగాడ నయ బస్ డిపో ఎదుట,
బాలాజీలాడ్డోగ్ థ్రస్.న. హైదరాబాద్-12.
ఆఫీస్ ఫోన్: 42870, ఇంటిఫోన్: 38544

SERUM
SERUM
తామరగట్టి
అయింట్ మెంట్

- ఎగ్జిమా
- చర్మపు
- చురదలు
- బొబ్బలు
- చరిచగళ్లు
- మొటిమలు

PHARMA-MEDICO (INDIA) PVT. LTD.
BOMBAY-60-18

విజింట్లు: (1) సిటి ఫార్మా డిప్లొమ్యాటర్లు, బావనారాయణవీధి, విజయవాడ-1, ఆంధ్రప్రదేశ్.
 (2) ఫార్మా ట్రేడర్లు (హైదరాబాద్), కందస్వామిరోడ్, సూలాన్ బజార్, హైదరాబాదు ఆంధ్రప్రదేశ్.

70 సం॥ దేశ ఖ్యాతిగాంచిన
గౌరవించాలి
సాలమిస్ట్రీ, నపేదామిస్ట్రీ, గజితము, కంకుమపువ్వు, మొ. అనేక వస్తు సముదాయము అన్ని విధములైన బలహీనతలను పోగొట్టి పుష్టి, పలుత్యము, మిక్కిలి బలము కలిగించుటలో అత్యుత్తమమై వది. 1 డబ్బా ఖరీదు రూ. 6.75 పోస్టేజి అదనము.
పి. శి. ఏ. అండ్ కో.,
పెరి దే పి, ప్రకాశం జిల్లా.
పెద్ద క్యాట్లాగు, వైద్యుల హాల్ ఎదుట.
విజన్లెలు యివ్వబడును.

అదృష్టం జారిపోదు

జంటకి వెలుగు రేఖలుగా మార్చి మరి వెళ్తున్నావు. నువ్వు ధన్యుడివి శ్రీనివాస్!
 నేను అనసోయురాలి. నీ శరీరం కిరాతకులకి అప్పజెప్పి వెళ్ళలేను. దిక్కులేకుండా వదిలేసి పారిపోలేను. పంచభూతాల్లో కల్పిపోడానికి లోటురాని న్యూన వైరాగ్యన్ని మాత్రం ఏర్పరచగలిగిననే తృప్తైనా ఈ మాయ దారి బీవితానికి మిగలాలనే ఈ పని చేస్తున్నాను శ్రీనివాస్, నన్ను డమిస్తావు కదూ!
 “పోనీలేమ్మా; బాధపడకు!” ఆమె కళ్ళలో ధారలుగా రాలిపోతున్న ముత్యాల్ని చూసి రామచంద్రమూర్తి నివారించబోయాడు.
 “బాధపడటం లేదు మూర్తిగారూ, గర్విస్తున్నాను. శ్రీనివాస్ ఎంతో ఉత్తముడు. కాబట్టే, తనువు వాలించికూడా ఉపయోగ పడుతున్నాడు” దుఃఖం ముంచుకురాగా శారద అంతకన్నా మరి మాట్లాడలేక పోయింది.
 “నువ్వు మనిషివి మాత్రం కాదమ్మా! మానవేతరానివి. దేవతవి వయస్సులో చిన్నదానివైనా చేతులెత్తి మొక్కుతున్నాను. దేవుడు నిన్ను చల్లగా కాపాడడమ్మా!” రామచంద్రమూర్తి పరమానంద భరితుడై రెండు చేతులూ జోడించాడు కృతజ్ఞులగా!
 “దేవుడు చెయ్యాలైన సహాయంచేసేశాడు. ఇప్పుడు నాకు కావలసింది మానవ సహాయం! మీ చెల్లెలు లాటిదాన్ని మూర్తిగారూ! మీ చేతుమీద శ్రీనివాస్ని మట్టిలో కలిపేస్తే లంతకన్నా నాకు కావలసిందేంలేదు. వినాలి కైనా నేనే మీకు ఋణపడి ఉంటాను.” శారద రెండు చేతులూ జోడించింది. “దేయ పూర్వకంగా!
 “ఋణం సంగతి మాట్లాడకు తల్లీ! ఆమాట వర్తించేది నాకూ, నా చెల్లెలుకీ! రాధ జీవితంలో కొత్త వెలుగుని చూపించావు. నువ్వు మా ఇలవేల్పువి. నువ్వు చేసిన ఈ మహత్తర త్యాగం ముందు నేను చేసే సహాయం ఎంతమ్మా? నిజానికది సహాయం కాదు - బాధ్యత!
 నా చేతుల్లో నేనే శ్రీనివాస్ని పంచ భూతాల్లో మిళితంచేస్తాను నువ్వు టెంగవడ కమ్మా! వెళ్తాం పడమ్మా! మళ్ళీ పైష్టె పోతోంది అర్థంబుగా మనం ‘సహస్విలతో’కి వెళ్ళాలి”

* * *

‘వెళ్ళాస్తాను మూర్తిగారూ, నాకు తెలివీపించండి!’ అంటూ మరోసారి చేతులు బోడించింది శారద ఐ పస్పిటర్లో సారాం మీద సంతకాలు పెట్టేసి బైటికి రాగానే!
 “మీ చెల్లెలులాటిదాన్ని మూర్తిగారూ! అన్నావు నేనెంత సంబరపడిపోయానో తెలిదు. తోడబుట్టిన వాళ్ళం కాకపోయినా, అంతకన్నా మిన్న ఐన అనుభూతే మనది. నీకుమాత్రం ఎవరు...? మాతో ఉండిపోవూ! నీకేలోటూ లేకుండా చూస్తాను.” రామచంద్రమూర్తి కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా అర్చించాడు.
 “లేదు మూర్తిగారూ! వెళ్ళిపోవాలి. మీ ఆదరణకి కృతజ్ఞురాలి. ప్లీజ్, నేనిక్కడ ఉండలేను దయచేసి అడ్డు చెప్పండి!”
 “పోనీలేమ్మా. మాలో ఉండిపోడానికి నీకు మనస్కరించకపోవే, బలనంతంచెయ్యమ గానీ, కొన్నాళ్ళినా విశ్రాంతిగా మాలో గడిపి వెళ్ళిపోదువురాని. నామాట మన్నించునా?”
 “మీకెలా చెప్పాలో లగ్నంకావటంలేదు మూర్తిగారూ! మనశ్శాంతి, విశ్రాంతి అన్నవి చాలా అరుదైనవి నా జీవితంలో. నిజానికి నేనింకా ఇప్పుడే ఉంటే... అవి పూర్తిగా నోచుకునే సరిసిరులే ఏర్పడతాయిగానీ... మనోధైర్యం అప్పుడానికి ఆస్కారం అంటూ ఎక్కడ ఉంటుందో చెప్పండి...? నా శ్రేయస్సు కోరేవారు మీరు. నా సరిస్థితి అర్థంచేసు కుని తెలివీపించండి!...! వేడుకుంటున్నాను.”
 “మనశ్శాంతికోసం నువ్వు వెళ్ళిపోవాలను కుంటే అడ్డు తగరేసినవకోమ్మా. కారీ, మంచి మానవత్యానికి ప్రదిరూపమైన విస్మయ కనిసం దర్శించుటనే గాఢ్యం, నా చెల్లెలుకీ కూడా కలిగించనూ?”
 ‘మీరు లెవీదు మూర్తిగారూ! ఎన్ని ఒడుదుడుకులున్నా మనశాస్త్ర ధర్మాల్లా, మూఢనమ్మకాలూ ఇంకా మన్ని వెంటాడు తూనే ఉన్నాయి ధిరపోయిన నన్ను ఏ పున్నిస్తే అదది ఈ ప్రాణం మాంపు రోజుల్లో చూడాలనుకునే నోచ్చి ఆమెనే మాత్రం టిరడించగలరు చెప్పండి; లేనిపోని మనస్సుర్లు కలిగి వడం తప్ప...?’
 ఆ మాటరీ రామచంద్రమూర్తి కళ్ళలో నీళ్లు తిరిగాయి. అయినా నిలదొక్కటని ఉన్నాడు. “అంచనాలు రనకు తల్లీ! సాటి మనిషిని అర్థంచేసునే సందస్కారకవి. నువ్వే నా టికి అమంగళిని కాదమ్మా!

స్వయంగా నీకు చేతులెత్తి జోహార్ల ర్పించడే నా చెల్లెలు మాత్రం తృప్తి పడగలదా? అందుకే అర్పిస్తున్నాను. దయచేసి ఒక్కసారి, ఆమెకా భాగ్యం కలిగించి వెళ్లిపోదువు గాని నా మాట మన్నించవూ!”

రామచంద్రమూర్తి అంత ప్రాధేయపడే సరికి శారదకి నరే అనక తప్పలేదు.

రామచంద్రమూర్తి శారదని ఇంటికి తీసుకువెళ్లి, చెల్లెలు రాధకి అప్పజెప్పి, శ్రీనివాస్ భౌతిక కాయానికి దహన సంస్కారాల ఏర్పాట్లకి మళ్లి హాస్పిటల్ కి వెళ్లిపోయాడు వెంటనే!

“కథల్లో కూడా సాధ్యపడని త్యాగాన్ని చేశారు. సొంతవాళ్లు కూడా ఇంత సాహసించలేరు. మీ దంపతులిద్దరూ కారణజన్ములు శారదగారూ! మీకు ఎప్పుడూ బుణపడే ఉంటాము” కన్నీళ్లతోనే శారద కాళ్లు కడిగింది రాధ.

“తప్పవూ! ఏడవకూడదు. మరే ఏడీ చేసుకోవాలనుకుని ఒకరికొకరు ముడిపడ్డ దంపతుల ఆనందం ఎలాంటిదో నాకు బాగా తెలుసు. అలాంటి జంట నూరేళ్లా పోయిగా, ఆనందంగా సాగిపోవాలనే కోరుకుంటూ ఉంటాను. మరి వెళ్లిపోవాలా రాధా!”

“వెళ్లిపోతానా అక్కయ్యా?” దాదాపు చిన్న పిల్లలా అరిచింది రాధ.

శారద సూటిగా రాధ కళ్లలోకి చూసింది.

“అవునక్కయ్యా! అనూహ్యమైన ఈ బాధాపూరిత తన్మయానందాలలో విన్నలాగే పిలవాలనిస్తోంది. అన్నయ్య అంతా చెప్పాడు కాబట్టి, పరిస్థితిని అర్థంచేసుకుని ముప్పు వెళ్లిపోతానంటే అడ్డుచెప్ప బాధపెట్టలేను గానీ, దీనినం మోహన్ కి కట్టునిచ్చేవాకా అయినా ఉండగలిగితే మాకెంతో నిండుగా ఉంటుందక్కయ్యా! స్టీత్!”

“షమించు రాధా! వెళ్లిపోవాలి. నేనేదో త్యాగం చేశానంటూ మీరంతా కృతజ్ఞతలు చెబుతూ నెత్తిమీద పెట్టుకోవడం సరి పెట్టుకోలేను. ఇక్కడఉంటే అనుక్షణం ఈ విషయాలే తలుపుల్లోకి వచ్చి మిమ్మల్ని నన్నూ కూడా మరింత కృంగదీస్తాయి. అందుకే నీలై నంత తొందరగా వెళ్లిపోవాలను కుంటున్నాను. సాయంత్రం బండికే వెళ్తాను.”

రాధ మరి మాట్లాడలేకపోయింది. శారద

ఆ విషయం మర్చిపోయేట్టు ఏవేవో సంగతులు చెప్పి మధ్యాహ్నం దాకా గడిపింది.

ఎర్రబడిన కళ్లతో, రేగిపోయిన జుట్టుతో నీరసంగా అడుగులువేస్తూ వస్తున్నాడు రామచంద్రమూర్తి. రాధ గబగబా లేచి ఎదురు వెళ్ళింది. శారదమాత్రం గంభీరంగా అలా సోఫాలోనే కూర్చుండిపోయింది.

“కానీని మంచినీళ్ళు!” నీరసంగా అడిగారు రామచంద్రమూర్తి. రాధ గబగబా లోపలికి వెళ్ళి మంచినీళ్ళు సెట్టుకువచ్చింది.

మంచినీళ్ళు త్రాగి, మదుటిమీద చెమటని రుమాల్ తుడుచుకుంటూ గాడ్లి కంక అన్నాడు శారద నుద్దేశించి, ‘ముత్యాల్లాంటి కంటిపాపలు తీసుకుని ఈ పాపిష్టి చేతులొత్తే శ్రీనివాస్ ని బుగ్గిసాలు చేసేసే వచ్చా నమ్మా! భౌతికంగా శ్రీనివాస్ నీకు దూరమై పోయాడు...! ఇదమ్మా, నేను నీకు చేసిన ద్రవ్యం...!’ రామచంద్రమూర్తి కనుకొం కుల్లించి నీళ్ళు సుళ్ళు తిరిగాయి. కళ్ళు మూసుకుని చేత్తో కణతలు నొక్కుకుంటూ సోఫాలో చేరబడ్డాడు.

నిశ్చలంగా, నిర్లిప్తంగా కూర్చున్న శారద పెదవి విప్పి మాట్లాడలేదు. ఏదో అలోచిస్తున్నట్టు కిటికీవంక చూస్తూ ఉండి పోయింది, ఓ రెండు నిమిషాలు...!

“మీ సహాయం మరువలేను. ఋణం సంగతి ఎత్తితే ఈ జన్మకేకాదు; ఎన్ని జన్మలెత్తినా తీరేదికాదు! నాకు శెలవిప్పించండి మూర్తిగారూ, నాలుగ్గంటల బండిలో వెళ్ళి పోతాను.”

“ఇప్పుడా, ఈసరిస్థితుల్లోనా? వద్దమ్మా!

అదీగాక మోహన్ కి ఆవరేషన్ చేసి ఈ రాత్రే కళ్ళు అమరుస్తారని డాక్టరుగారు చెప్పారు. కాబట్టి అది అయిపోయి, కట్టునిచ్చేదాకా అయినా ఉండి వెళ్ళిపోదువుగానీ. మాకెంతో తృప్తిగా ఉంటుంది. నా మాట కాదనకవూ!” రామచంద్రమూర్తి వారింజ బోయాడు.

“నో...నో ఇంపాసిబుల్. పంపించేస్తానని మాటిచ్చారు. దయచేసి మళ్ళీ కాదనకండి...! నేను వెళ్ళిపోవాలి! ఇక్కడింక నురోక్షణం కూడా ఉండలేను” శారద గట్టిగా అరిచింది. డబ్బాక్షణానికి శారద అంతర్యంలోని బాధ మరింత ఉద్బుతమైపోతోందని గ్రహించిన రామచంద్రమూర్తి ఇక ఎదురు చెప్పలేక పోయాడు.

“సరేనమ్మా ఇవాల సాయంత్రం బండికే వెళ్ళిపోదువుగానీ” అంటూ సోఫాలోంచి లేచి బాత్ రూమ్ వైపు నడిచాడు, స్టేషనుకి బయల్దేరడానికి.

“నీ బెదార్యాన్ని లెక్క కడుతున్నానని మాత్రం అనుకోవద్దు, ఉంచమ్మా నీ ఖర్చులకిది” అంటూ పర్చు చేతి కందించాడు రామచంద్రమూర్తి టికెట్ తోపాటు.

నురోసారి నిర్లిప్తంగా నవ్విిన శారద అందులో రెండు పదిరూపాయల నోట్లు తీసుకుని, ‘వాలు వెళ్ళిరండి! మళ్ళీ ఆవరేషన్ కి పైమైపోతోంది’ అంది.

“ఫరవాలేదు” రైలు రాగానే ఎక్కించి వెళ్తాము’ అన్నారెద్దరూ.

“రైలు రావడాని కింకా అలస్యం ఉంది. దయచేసి వెళ్ళిరండి” అన్నది శారద.

